

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY
PALACKÉHO
V OLOMOUCI**

KATEDRA SLAVISTIKY

RUSKÝ A ČESKÝ POČÍTAČOVÝ SLANG

RUSSIAN AND CZECH COMPUTER SLANG

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vypracoval : Eduard Hrubý

Vedoucí práce : PhDr. Ladislav Vobořil, Ph.D.

OLOMOUC 2011

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně a uvedl všechny použité prameny
V Olomouci, 30.04. 2011

podpis

Děkuji vedoucímu práce PhDr. Ladislavu Vobořilovi, Ph.D., za konzultace, odborné rady a připomínky, které mi během psaní této práce poskytl.

V Olomouci, 30.04. 2011

podpis

OBSAH

ÚVOD.....	6
1. TEORETICKÁ ČÁST.....	7
1.1 Současná společnost, internet a jazyk.....	7
1.1.1 Vývoj internetu v ČR a Rusku.....	8
1.2 Počítačový slang a jeho místo v jazykovém systému.....	11
1.2.1 Rozdělení počítačového slangu.....	12
1.2.2 Žánry na internetu.....	15
1.2.3 Další dělení textů na internetu.....	17
1.3 Rysy počítačového slangu.....	18
1.4 Funkce počítačového slangu.....	19
1.5 Způsoby tvoření slov v ruském a českém počítačovém slangu.....	22
1.6 Klasifikace počítačových slangismů podle lexikálně-sémantických polí.....	25
2. ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI.....	26
3. PRAKTICKÁ ČÁST.....	27
3.1 Způsoby tvoření slov počítačového slangu v ruštině a češtině.....	27
3.1.1. Postupy transformační.....	27
3.1.1.1. Odvozování (derivace).....	27
3.1.1.2. Skládání (kompozice).....	31
3.1.1.3 Další způsoby tvoření.....	31
3.1.2. Postupy transpoziční.....	34
3.1.2.1 metaforické přenášení.....	34
3.1.2.2. Metonymické přenášení.....	35
3.1.2.3. Přejímání slov z cizích jazyků.....	35
3.2 Klasifikace počítačových žargonismů podle lexikálně-sémantických polí.....	36
4. ZÁVĚR PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	40
ZÁVĚR.....	42
RESUME.....	44

POUŽITÁ LITERATURA	50
Internetové zdroje	51
5. GLOSÁŘ RUSKÝCH SLANGOVÝCH VÝRAZŮ	52
6. GLOSÁŘ ČESKÝCH SLANGOVÝCH VÝRAZŮ	69
Anotace	74

ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybral téma **Český a ruský počítačový slang**. Důvodem je jeho vysoká aktuálnost i to, že se s ním sám často setkávám a sleduji na něm někdy velmi úspěšné, jindy neumělejší pokusy změnit a přizpůsobit si jazykovou skutečnost. Má práce bude rozdělena na dvě hlavní části: teoretickou a praktickou.

V teoretické části nejprve krátce popíšu vývoj internetu v ruském a českém prostředí, potom se pokusím o vymezení základních pojmů, nutných pro moji bakalářskou práci (zejména o vymezení termínů slang, počítačový slang). Dále krátce shrnu oblasti, kterým se badatelé v oblasti počítačového slangu a současné lingvistiky věnují nejvíce a stručně shrnu nejdůležitější závěry existujících prací v uvedené oblasti.

V praktické části potom popíšu způsoby tvoření slangových výrazů v oblasti počítačového slangu v českém a ruském jazyce. Základem pro napsání teoretické části budou existující práce z oblasti počítačového slangu, někdy širě slangů zájmových. Základem pro napsání teoretické části bude rusko-český tematický glosář výrazů z oblasti počítačového slangu.

1. TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Současná společnost, internet a jazyk

Vynález internetu naprosto změnil náš život. Je otázka, zda jsme schopni dosah těchto změn dostatečně posoudit, natož abychom odhadli další vývoj nejen tohoto média v příštích letech. O budoucnosti s moderními technologiemi přemýšlejí autoři literatury science fiction i programátoři a také např. sociologové, psychologové, ekonomové i politici. Jako o jedné z možností uvažují i o reálnosti vytvořit homogenní světový stát, který by byl zárukou mírového života na Zemi. Jakkoliv je tato myšlenka legitimní (provázanost států a jejich vzájemná závislost je největší, jaká kdy byla), naráží na kulturní odlišnosti typické pro jednotlivé národy, což znamená, že svět zřejmě zůstane i nadále spojen a zároveň rozdělen se všemi klady i zápory, které z toho plynou.

Tato dualita současného světa se projevuje výrazně i v internetové jazykové kultuře. Na jedné straně se tu součástí národních jazyků stalo tak nevídané množství anglicismů, že se někdy hovoří o vzniku "English-ed languages". Tvrdí to lingvisté, když říkají, že některé jazyky se příliš připodobnily kybernetické angličtině. Ostatně, angličtí vědci začali už v 90. letech studovat vzájemný vliv kybernetického jazyka a obecně používaného jazyka, jehož důsledkem je jakýsi jazykový hybrid (Trofimova 2004: 84). Na druhé straně se například jak v češtině, tak i v ruštině zachovává bohatství používaného jazyka (obecná čeština a hovorová ruština).

Z těchto důvodů se komunikace na internetu stává zajímavým předmětem výzkumu lingvistů, sociologů i psychologů. Jestliže lingvisté zkoumají nové sémantické jevy, tvoření neologismů a proměny gramatiky, pro sociology je zajímavá provázanost slangu se sociálními nebo profesními skupinami a v poslední době třeba funkce sociálních sítí jako You Tube a možnosti jejich zneužití v politické oblasti a jinde, psychologie se zabývá například souvislostmi mezi jazykem a chováním uživatelů internetu - změny identity, prestiž ve skupině komunikantů, chování tzv. trollů neboli rozeštvávačů diskuzí (P. Drotár - Komunikace a její podoba na internetu), tzv. netiketou (netiquette) - pravidla chování na internetu atd.

1.1.1 Vývoj internetu v ČR a Rusku

Provoz internetu podle oficiálních údajů začíná v Rusku registrací domény .ru 7.dubna 1994. Jeho začátek ale můžeme posunout ještě dál do sovětské éry, o čemž svědčí doména .su, která se příliš nerozšířila. Proč, je jasné. Totalitní a posttotalitní režim hlídal cokoliv obtížně kontrolovatelného, nehledě na finanční možnosti a tehdejší rozpaky nad využitím internetu. Doménu .ru si brzy oblíbila většina ruských uživatelů. Patří mezi nejčastější vedle .com, .net, .de, atd.

V České republice se s internetem poprvé setkáváme v roce 1990. Před tím, ještě v bývalém Československu, se objevila první počítačová síť FidoNet. Šlo o amatérský projekt bez podpory vlády, k jejímu provozu stačila telefonní linka. I když se FidoNet značně lišil od internetu, stal se důležitým předpokladem pro vývoj českého internetu.

V květnu roku 1990 začíná v Praze provoz síť EUNet propojující zejména unixové počítače. Také ona pracuje pouze s klasickou telefonní linkou.

V říjnu 1990 zahájila provoz na ČVUT v Praze česká odnož sítě EARN (European Academic and Research Network), evropská pobočka BITNETu. Pražské vysoké školy se díky tomu mohly propojit s ostatními evropskými a americkými školami. Šlo o přenos souborů a elektronickou poštu.

Rok 1991 znamená první možnost připojení na internet, a to pomocí modemů firmy Motorola a v součinnosti s EARNem. Mluvíme ovšem o prvních pokusech internetové komunikace se všemi typickými technickými problémy (zahlcenost, poruchovost atd.). Slavnostní připojení Československa k internetu se uskutečnilo 13. února 1992. Internet byl ovšem i nadále věcí poměrně nekomfortní, s malou přenosovou rychlostí a finanční náročností. Pracuje se na vytvoření celostátní páteřní síť k propojení vysokých škol s následujícími cíli:

1. pokrytí celého území tehdejšího Československa
2. služba pro akademická a vzdělávací pracoviště
3. propojení více různých typů sítí
4. jednotný management

První název tohoto projektu byl FESNET (Federal Educational and Scientific Network), netrval ovšem dlouho kvůli rozpadu země na dva státy. Jeho nástupcem

se stal CESNET (Czech Educational and Scientific Network). Finančním garantem se stalo Ministerstvo školství, které pochopilo jeho možnosti. Tento název zůstává i dnes.

Uživateli internetu byli nejdříve programátoři a obecně lidé zabývající se nějakým způsobem problematikou počítačů. Tito „počítačové mágové“ ještě před dvaceti lety komunikovali pomocí číselných kódů, jimž kromě nich nikdo nerozuměl. To je minulost. V okamžiku, kdy se místo kódů začala využívat nejprve americká angličtina a poté národní jazyky, tj. kdy funkci dřívějších kódů převzala písmena, začíná nová éra lidských dějin – éra „homo internetus“ charakteristická spontánními nebo vynucenými změnami jazykového systému. Svobodné šíření internetu a jeho stále větší využívání ho předurčilo k jazykovému rozvoji, do něhož se promítá lidská kreativita, inteligence, smysl pro humor i třeba genderové otázky a obecně symptomy doby (rychlost, neformálnost, individualismus, hédonismus) – (Trofimova 2004: 68). Zároveň s tím, jak internet používá čím dál víc lidí z nejrůznějších sociálních skupin, se rozvíjí i počítačový slang. Jeho výrazy přecházejí často do běžné, tj. tradiční komunikace. Zároveň se stává důležitým konkurentem spisovného i hovorového jazyka. Splývání autora a čtenáře internetových textů, pragmatismus, plynulé přibývání nových informací i proměnlivost internetových tvrzení dovolují hovořit o postmodernistické etapě vývoje jazyka (Trofimova 2004: 92). K ní patří i převážně písemná komunikace, minimalismus, tendence ke standardizaci, používání hypertextových struktur pro organizaci dialogů v neohraničeném prostoru i čase a většinou i absence přímého kontaktu mezi jeho účastníky (respektive nevyžaduje se). I když vedle verbálních prostředků mají velký význam prostředky neverbální jako video, obrázky, hudba, atd., zůstává jazyk nejdůležitějším komunikačním a informačním systémem přinášejícím informace o člověku a jeho vztazích k jednotlivcům i k různým sociálním skupinám a ke společnosti v tomto jazykovém prostředí.

Protože postupně dochází ke změkčování norem spisovného jazyka (jak to můžeme vidět i u nás), mění se také status počítačového slangu. Ten se stává podsystémem národního ruského jazyka spolu s dalšími podsystémy. Původně profesní jazyk se postupně přetavuje v jazyk širokých vrstev ruské společnosti. Slangové výrazy přejaté z americké angličtiny se zařadily do běžně užívané řeči. Ředitel Glasnetu nazývá tento jev „opravdovým intelektuálním kolonialismem“ (Crystal 1997: 108). K tomu přispívá

i narůstající počet lidí ovládajících nebo rozumějících angličtině. I původní ruské počítačové výrazy volně přecházejí do jazykové praxe a do jazyka masmédií. Vliv počítače na proměny jazyka se využívá i v prognostice dalšího vývoje jazyka.

V ruské variantě počítačového slangu vycházejícího z angličtiny se projevuje nejen závaznost pravidel ruské gramatiky a tvoření slov, ale také specificky ruské vnímání světa a ruská mentalita. Zároveň tu dochází k multikulturnímu ovlivňování, protože ruský slang se rozvíjí v kulturně různorodém prostředí. Z chaosu a různorodosti internetového jazyka tak vyrůstá a upevňuje se nová pestrost jazyka, jehož elementy jsou univerzální a pochopitelné všem uživatelům počítačů a postupně i široké veřejnosti.

Počítačový slang je v některých aspektech srovnatelný s jazyky vznikajícími na územích, která byla jakýmsi křižovatkami dávných obchodních cest, tedy na územích dlouhodobých kontaktů mezi různými etniky. Jde o jazyky – „prostředníky“ (zprostředkovatele), svým původem hybridy z několika navzájem se ovlivňujících kulturních prostředí, které nejsou jazyky rodnými. Příkladem takového hybridu je tzv. „lingua-franka“ – obchodní jazyk francouzských, italských, arabských a tureckých kupců, který vznikl ve východním Středomoří ve středověku a používal se až do 19. století. (Vinogradova) V našem jazykovém prostředí jde třeba o romský jazyk, který existuje v různých variantách v závislosti na místě pobytu i příslušnosti ke konkrétní větvi Romů a promíchává se s češtinou (Rumungři, Olaši atd.). Podobně jako tyto jazyky má i počítačový slang komunikativní a indikativní funkci.

Jestliže se ale tyto jazyky primárně šířily ústním podáním, počítačový slang se vyskytuje zejména v písemné formě. Stává se prostředkem komunikace nositelů různých národních jazyků a svědectvím globalizace ve světové kultuře. V ruském počítačovém slangu jde o velmi důležitou skutečnost, protože po dlouhých desetiletích izolace v totalitním systému se ruský jazyk zařadil do světového jazykového společenství. Navíc to, že v podstatě není možné tento jazyk ovlivnit úředně, ho demokratizuje, dělá z něj osobitý prostředek obohacování ruštiny novými výrazy, integruje ruštinu do světa a přispívá k výměně kulturně lingvistických informací.

1.2 Počítačový slang a jeho místo v jazykovém systému

Žargon, slang a argot jsou podoby jazyka, které dlouho nesměly být zkoumány. Podle slov sovětských jazykovědců se jednalo buď o podoby jazyka, které byly natolik bezvýznamné, že nemohly mít žádný vliv na jazyk jako celek (Bulachonskij 1953: 27), nebo o podoby jazyka, které zanikly spolu se zánikem některých společenských jevů (například, podle slov J. V. Stalina v SSSR úplně zanikla zločinnost). Se zánikem společnosti dochází i k zániku žargonu, argotu, slangu a jiných, s ním spojených jevů. Takto zanikají, podle názoru A. Mordvinka, také pojmy, označující opilství a jiné negativní jevy (Mordvinko 1967: 67).

Po období „perestrojky“, kdy dochází k liberalizaci a demokratizaci jazyka, můžeme pozorovat v ruském, a také v českém jazyce dvě tendence:

1. významné rozšiřování používání slangových prostředků,
2. následné výrazné zvýšení zájmu o studium těchto podob jazyka.

Ruští jazykovědci studují počítačový slang už od začátku devadesátých let jako profesní jazykový systém. Například L. P. Krysin srovnává tento jazyk se slangy jiných profesních skupin jako jsou jaderní fyzici a další, na což jako na nedostatek upozorňuje významná ruská lingvistka Vinogradova (Vinogradova, 2006). Podle ní byl tento pohled příliš úzký a jednostranný a nedoceňoval vliv počítačového slangu na jazyk běžně užívaný.

Pokud jde o vývoj výzkumu slangu v ČR, lze jako nejvýznamnější uvést sborník „Argot a slang“, vydávaný v Plzni. Dále stojí za zmínku práce Hubáčka, zejména jeho bibliografie výzkumu českého slangu. Konkrétně počítačovému slangu se věnuje práce M. Černé, počítačový slang je také registrován v pracích z jiných oblastí slangu, především z oblasti slangu mládeže.

Slovo slang pravděpodobně pochází z angličtiny z tvaru s'language, tj. něčí jazyk, způsob vyjadřování určitých společenských nebo zájmových vrstev nespisovnými výrazy, srozumitelnými jen zasvěcencům. František Kopečný považuje slovo slang za anglické slovo původem ze Skandinávie a pokládá ho za dějové jméno ke *sling* = vrhat, házet. Původně prý označovalo zpěvavý a lstivý jazyk žebráků (Hubáček 1988: 6). Slouží specifickým potřebám jazykové komunikace i jako prostředek vyjádření

příslušnosti k určitému prostředí nebo zájmové oblasti. (Hubáček 1988: 8). Slang je, na rozdíl od žargonu, více neutrální a nemá negativní význam. Termín žargon je spojován s komunikací uzavřených sociálních skupin (Rozina, 2005). Termín slang obvykle charakterizuje výraz používaný ve specifických profesích či sociálních skupinách skupinách (Rozental', Telenkova, 2001)

1.2.1 Rozdělení počítačového slangu

Jazyk používaný nositelem počítačového slangu nenesení jen slangové prvky. Jazyk internetu je definován situací, ve které se používá. Na jedné straně potřeba někdy až „terminologicky“ přesného označování, na druhé straně potřeba expresivity a jazykové hry vede k tomu, že v rámci počítačového jazyka můžeme rozlišit několik podtypů. Zde uvádím klasifikaci podle Vinogradové.

a) **Spisovný jazyk** – je to reprezentativní sjednocující jazykový útvar na určitém území. Obsahuje nejvíce výrazových prostředků a je stylisticky různorodý. Ve spisovném jazyce najdeme jazykové prostředky knižní, hovorové i neutrální. S knižními prostředky se setkáváme zejména v psané formě, s hovorovými v mluvené podobě. Hovorové prostředky se řídí normami spisovného jazyka, ale nenajdeme mezi nimi knižní výrazy. Rychlý rozvoj současného jazyka se promítá právě do hovorové řeči. Ta využívá běžně prostředky, které zatím nebyly uznány za spisovné. S demokratizací společnosti pokračuje i demokratizace jazyka a striktní hranice mezi spisovnou a nespisovnou podobou jazyka postupně mizí. (Vinogradova, 2006)

b) **Počítačový argot** – jeho hlavním rysem je nesrozumitelnost mimo profesní skupinu počítačových odborníků. Počítačové argotismy vycházejí z termínů používaných v rámci profese a s obecně chápaným argotem mají společnou vlastnost „utajení“ nikoliv vázanost na jazyk podsvětí (*собака, чайник* atd.). (Vinogradova, 2006)

c) **Počítačový slang a žargon** – neexistuje jednoznačný výklad těchto jazykovědných pojmů. Hranice mezi slangem, žargonem, hantýrkou a pracovní mluvou je často nezřetelná. Často jsou vnímány jako synonyma. Dohromady je označujeme jako sociolekt. Podle Hubáčka jde o nespisovnou nebo hovorovou vrstvu speciálních

pojmenování, realizovanou v běžném, hlavně polooficiálním a neoficiálním jazykovém kontaktu lidí spojených stejným pracovním prostředím nebo stejnými zájmy.

Počítačový žargon je polootevřený jazykový podsystém používaný určitou sociální skupinou, v tomto případě spojenou s prostředím informatiky, s cílem odlišit se od okolního jazykového prostředí. Žargonismy jsou často citově zabarvené a mají ekvivalent ve spisovném jazyce (Vinogradova, 2001). V počítačovém žargonu se projevuje snaha mluvčího dát najevo nebo napodobit styl mluvy uživatelů internetu (*аська, флудить*). Počítačové žargonismy jsou charakteristické žertovně laděným vztahem k počítačové realitě. Typická je nadsázka i shovívavost vůči „lamerům“, tj. počítačovým amatérům. V okamžiku, kdy se žargonismy použijí na internetu, logicky přestávají plnit funkci utajení, protože se jich zmocňuje plynule rostoucí počet uživatelů. To znamená, že počítačový žargon přestává plnit funkci profesního prostředku komunikace a postupně se přetváří v žargon skupinový, korporativní. Nové jazykové jevy zvnějšku konkurují národnímu jazyku a často vítězí. Některé prvky počítačového žargonu jsou ovšem nadnárodní a srozumitelné uživatelům z různého jazykového prostředí nezávisle na hranicích států. Tyto univerzalismy existují na kterékoliv úrovni komunikace. Zejména jde o lexikálně sémantickou úroveň a grafickou úroveň. Jako příklad můžeme uvést spojení fonografie a piktografie, například tzv. smajlíky, zachování latinky u přejatých slov z angličtiny apod. Počítačový žargon umožňuje interakci mezi ruštinou a světovým jazykovým společenstvím. Je i nositelem mezinárodní kulturní výměny. Iničiátoři komunikace pak svými příspěvky zároveň testují své komunikační partnery. Pro neznalé žargonu jsou mnohé výrazy záhadné a těžko pochopitelné a jsou lehce identifikováni jako „nezasvěcení“. Na druhé straně samotní „ajtáci“ stojí o rozšíření svého jazyka, a proto existují na síti mnohé slovníky pro nováčky na internetu. To neznamená, že by se i tady neprojevovala určitá nadřazenost odborníků nad amatéry a nováčky. Lze ji sledovat například na rozdělení rolí v komunikaci. Nejuznávanější člen počítačové komunity je *спец, профи, гуру, хакер*. Účastník na okraji skupiny je nazýván *юзер, чайник, аутсайдер*. Nejprehlíženějším členem komunity je *ламер*. Svým rychlým šířením se stává počítačový žargon konkurentem spisovného jazyka. Často se jedná o přejaté výrazy z angličtiny – exotismy, které můžeme rozdělit na tři skupiny:

1. speciální termíny, které přešly do běžně užívaného jazyka – *сервер, Интернет, кодер, дискета, хакер*;

2. termíny, jejichž užívání si vynutila počítačová realita a které si ponechaly žertovný ironizující charakter – *блювануть* (pošta v programu Blue Wave), *батон* (knoflík, tlačítko), *аська* (program ICQ);

3. žertovné žargonismy vzniklé v důsledku jazykové hry, pro pobavení – *Голый дед* (GoldEd – redaktor nejpopulárnějších stránek), *думать* (z DOOM – název počítačové hry), *псих* (PC) (Vinogradova, 2003).

Nositeli počítačového žargonu byli zpočátku hlavně programátoři a obecně lidé zabývající se profesně počítači. Patřila sem hovorová odborná terminologie i metaforická pojmenování. Setkáme se tu se žargonismy odrážejícími obhrouble familiární, jindy humorný vztah k předmětu řeči, s přejatými slovy i slovy, která nemají synonyma ve spisovném jazyce, protože vznikla v oblasti internetu. Typické je citové zabarvení slov. Zároveň s tím, jak internet používá čím dál víc lidí z nejrůznějších profesních i sociálních skupin, rozvíjí se velmi dynamicky počítačový žargon. Většina výrazů je ruskojazyčná, autentická a nesrozumitelná lidem z jiného jazykového prostředí. Protože většina jeho uživatelů je poměrně mladá, je i jazyk uživatelů internetu dynamický, ochotný k překračování gramatických norem a hravý. Z tohoto důvodu se stále výrazněji stává součástí slangu mládeže. Můžeme mluvit o věkovém stylu (Jandová 2006: 29) skupiny lidí, kde právě věk určuje i způsob komunikace (*být cool*), výběr slov i neverbálních výrazů spolu s nekonvenčností a odvahou měnit zažité. Úzký vztah mezi slangem a počítačovým slangem charakterizuje také vzájemné pronikání výrazů z jednoho z nich do druhého. Termíny či výrazy z oblasti počítačového slangu se mohou stát inspiračním zdrojem pro vznik výrazů z oblasti mládežnického slangu a naopak (např. české mít okno – *mít windows*).

1.2.2 Žánry na internetu

Na internetu se setkáváme s množstvím žánrů jako beseda, diskuze, dopis, deník (blog), poznámka, návrh, prosba, historie, vyznání atd.

1. žánr neformální besedy - nejčastěji je realizován formou elektronických dopisů, přičemž komunikace bývá informativní, bez hlubšího smyslu. Z jazykového hlediska je zde typická tendence k jazykové hře, vysoké míry expresivity a hodnotící vyjadřování.

2. debata - výměna názorů s cílem přijmout řešení, dobrat se pravdy, přesvědčit o ní druhé. Jde o nejčastější žánr v internetových specializovaných fórech. Zde je typická zejména tvorba nových slov „terminologického“ charakteru – pojmy slouží k označení dosud neoznačených jevů, které jsou pro takovou komunikaci nezbytné, např. *zipovat*, *bootovat*, *chatovat*,...

3. historie - jde o popis událostí, které již proběhly s uvedením zdroje. Využívá se v internetových fórech i v neformální komunikaci. Tento žánr často využívá internetová reklama. Používá se hovorová větná stavba – útržkovitost sdělení, využívá se asociace, eliptická konstrukce, řečnické otázky, expresivita, spontánnost, množství konkrétních výrazů a úvodních slov, která ukazují na připravenost mluvčího a kontrolu nad stylem vyjádření.

4. dopis a vzkaz - tradiční žánry, které na internetu získávají novou podobu. Pro dopis jsou typické upřímnost a souhlas či vyjádření sympatie k adresátovi, charakteristické jsou i závazné obraty v úvodu a při loučení, na internetu často standardizované. Vzkaz (krátká zpráva) je nejbližší k ústní oblasti, kdy namísto rozvinutého sdělení použije krátké sdělení o jednom, dvou slovech. Důležitý je stupeň porozumění mezi komunikanty a také aktuálnost informace, protože se používá náznak, svobodný výběr slov a dalších komunikačních prostředků. Používá se zejména v chatech, ale také v oblasti reklamních spamů.

5. deníky - jde o adresované texty psané hovorovým jazykem, často internetové noviny nebo časopisy. Styl deníků bývá výstižný, myšlenky jsou přesně formulované, nechybí řečnické otázky, autorská řeč a úvodní slova. Tento „rozhovor“ je zpovědí o sobě v čase, proud vědomí s asociativními poznámkami a je oblíbeným žánrem síťové publicistiky. Deník na internetu se nazývá blog (slovo vzniklo z pojmu weblog - veřejný deník nebo časopis uživatele internetu. Že jde o originální počítačový žánr, je jasné už z toho, že deník byl vždy dílem intimním, nikoliv určeným pro veřejné sdílení. Blog je nejen pročitán, ale

také posuzován, mnohdy velmi kriticky. Některé z blogů se staly natolik oblíbenými, že následně vyšly knižně a jejich čtenáři netrpělivě čekají na další pokračování. Jde o autory, kteří se strefili do aktuálních problémů své doby, kteří dokázali své osobní myšlenky, postřehy a názory podat tak, že se v nich nacházejí i ostatní čtenáři. Samozřejmě jde i o literární úroveň těchto zápisků. Jako příklad bych uvedl známý „Deník Ostravaka“, který vtipně glosuje každodennost našeho života ve všech jeho projevech nebo i u nás vydaný blog rijádské autorky, teprve jedenadvacetileté, „Děvčata z Rijádu“.

Ruské blogy nepostrádají sklon k dušezpytným monologům a intenzívně se na runetu rozvíjejí.

6. text - titul, téma, klíčové slovo, prezentace – stručné žánry, které mají za úkol zaujmout, napovědět, krátce informovat

7. novinové texty – texty masmédií v síti

8. vědecké publikace - odborné texty určené převážně úzkému okruhu specialistů daného oboru

9. literárně umělecký text - umělecké texty tradiční i nové (blogy)

10. obchodní dokumenty - odborné texty pro odborníky i širokou veřejnost

11. dialogy týkající se všedního života - žánr zahrnující běžnou komunikaci mezi lidmi na internetu (Trofimova 2004 : 138)

Z uvedených žánrů předpokládáme výskyt počítačového slangu zejména u prvních dvou, dále u deníků.

1.2.3 Další dělení textů na internetu

Kromě dělení žánrů na internetu se můžeme setkat s celou řadou jiných dělení textů, které na internetu nalezneme. Jako příklad uvádím dělení podle účelu, za kterým je daný text vytvořen.

Dále texty můžeme dělit na:

- a) tradiční texty k publikování na síti
- b) texty pro umístění na síti tvořené tak, aby plně vyhovovaly tomuto umístění- mediální sdělení, prezentace
- c) texty vznikající přímo na síti - komunikace, web-dialogy, web-polylogy
- d) texty tvořené klíčovými slovy a názvy témat komunikace

Všechny žánry na síti lze charakterizovat buď jako texty určené přímo pro síť (chaty, diskuzní fóra) nebo texty přemístěné z tradičních jazykových prostředí na síť (vědeckotechnické stati, novinové články atd.)

Na základě těchto faktů lze vyvodit závěr, že i v internetovém prostředí se zachovaly situace tradiční lidské komunikace, dále, že se tu rozvinuly i specificky síťové žánry využívající možnosti nového média a nakonec, že obojí se navzájem ovlivňuje a výsledky tohoto vlivu jsou patrné jak ve spisovném jazyce a tradičních žánrech, tak v žánrech na internetu.

1.3 Rysy počítačového slangu

Jestliže ostatní slangy nepředstavují konkurenci pro spisovný jazyk, počítačový slang je v mnohém, zejména u mladé generace, jeho silným soupeřem. Přispívají k tomu **následující rysy**:

1. Dominuje *písemná podoba* počítačového slangu. To vnáší do jazyka určitou stabilitu jeho výrazů a možnost důkladně studovat fakta a jazykové jevy.
2. Druhým důležitým znakem je tendence k *polyfunkčnosti* jeho lexikálních jednotek. Každá taková jednotka slouží jednak své slangové funkci a zároveň je i profesním výrazem.
3. Některé výrazy jsou přijímány jako neologismy a ne slangové výrazy, protože spisovný jazyk nemá synonyma pro odpovídající realie. příklad 1: sloveso *зависнуть / зависать* ve smyslu „přestat reagovat, pracovat, zadržnout se“, přešla do běžného slovníku různých profesí. Slovo *хакнутый* – „pomačkaný, otlučený“ (Mečkovskaja 2009: 4).

1.4 Funkce počítačového slangu

Funkce počítačového slangu se odvíjí od funkcí jazyka jako sémantického systému, určenému primárně ke komunikaci.

1. Komunikativní funkce – jedna z nejdůležitějších funkcí počítačového slangu. Nový počítačový výraz musí být výstižný, stručný a zároveň významem jednoznačný v dané oblasti komunikace. Toho se docíluje jak slovtvornými postupy (derivace, kompozice apod.), tak neslovtvornými (sémanticky tvořená a přejatá pojmenování).

Například slovníky věnované počítačovému jazyku jsou koncipované tak, aby jim rozuměli nejen profesionálové, ale také ostatní „nezasvěcení“ (Zykov 1996: 56). Jednou z variant komunikativní funkce je šifrování informací ve snaze udělat z počítačového jazyka záležitost pro zasvěcené. To je ostatně jev známý z jiných žargonů – například z jazyka podomních obchodníků, zlodějíčků, ale také z mládežnického slangu (hippies, v současnosti třeba rappeři atd.).

Co se týče počítačového slangu, je tento jev poněkud složitější. Samozřejmě, že pro lidi, kteří se neorientují ve světě počítačů, jsou slangové texty náročné a nesrozumitelné, v tomto smyslu můžeme mluvit o jakémsi utajení, šifrách apod. Těžko lze ale tvrdit, že počítačový slang vznikl kvůli této funkci. Ta je mnohem pravděpodobněji výsledkem kreativity, smyslu pro humor, inteligence i snahy hrát si a v neposlední řadě také důsledkem obecné jazykové potřeby pojmenovat nově vznikající text. To, že ve slangu najdeme poněkud opovrhlivá pojmenování „nezasvěcených“ (*ламер, чайник*), neznamená, že by nebyl otevřený pro všechny, naopak. Komunikativní funkce jazyka, která vychází z požadavku, aby jazykový systém odpovídal potřebám komunikace v dané oblasti, vede ke vzniku v našem případě slangových výrazů, které umocňují jednoznačné a adekvátní označení určitých jevů.

2. Poznávací funkce – je pojmem velmi širokým. Je předpokladem pro pochopení a osvojení si virtuální reality vytvořené samotnými počítači. Příkladem tu mohou být slova sloužící zároveň jako slangové výrazy i výrazy profesní. Jde o výrazy jako *выпуск, дисплей, файл, принтер*. Pomocí těchto výrazů uživatel poznává oblast počítačů a možnosti

jejího využití.

3. Estetická funkce – tato funkce označuje formální podobou zejména uměleckých textů. Estetická funkce se projevuje zejména tam, kde je sdělení vytvořeno tak, aby byla pozornost adresáta obrácena na samotné sdělení (Jakobson 1975: 321). Tato funkce jazyka se v případě počítačového slangu projevuje ve využití jazykové hry, která má v počítačovém slangu a komunikaci na internetu určitá specifika (možnost hry s grafickými prostředky, napodobování vokálních prostředků atd.).

příklad : *клава* – klaviatura, *секре -утк-а* (z prostitutka) namísto *секретарша*, *дисплей* namísto displej (*плюнуть* – plivnout) oba výrazy jsou příkladem poněkud šokujících, urážlivých označení ve slangu. Pracuje se se záměnami kořenů slov a přípon, používají se také zdvojnásobení, polidštění počítačů, zdvojení slov, zejména citoslovcí, pro větší expresivní účinek. Např. *Банг! Банг!* Velká písmena jako důrazné sdělení atd.

S touto funkcí, konkrétně s její emočně expresivní stránkou úzce souvisí téměř nepřetržitý tok ironických nebo humorných elementů v počítačovém slangu. Humor sám se tak stává důležitým atributem tohoto jazyka. Můžeme říci, že životnost nového počítačového výrazu je daná nejen jeho výstižností a praktickými možnostmi užívání, ale také jeho humornou či ironickou charakteristikou, přičemž tento příznak musí být natolik srozumitelný, aby byl přijat jeho uživateli a mohl se spontánně šířit.

4. Magická funkce - není dostatečně ověřená i když prvky jakéhosi „osvíceného mysticismu“, tj. vnímání počítače jako zázraku přiznává nejméně jeden IT specialista. Za takový příklad mohou sloužit *prosby ke svatému Konnektiji* (z angl. connect), ke kterému se napůl vážně, napůl ironicky obracejí uživatelé počítačů při provozních problémech (Vinogradova 2001: 5).

5. Fatická funkce – komunikace bez vytýčení cíle – např. komunikace na Facebooku se často odehrává na úrovni naprosto banálního sdělování. Důležité je zřejmě pozadí hovoru, pocit opory druhého, obrana proti osamělosti, „vata“ v nudném zaměstnání, kdy mluvčí sice disponuje omezeným časem, ale nemůže se soustředit na smysluplnou obsahově hlubší komunikaci. Na internetu jde o jednu z nejdůležitějších funkcí, zejména v

oblasti počítačového slangu. Jestliže ve spisovném jazyce jde zejména o tzv. "small talks" bez dalšího cíle, tedy bez podtextu, v internetové komunikaci jde skutečně o navazování kontaktů. Podstatou je poznat a získat partnera pro další hovor bez zavazujících vážných témat. Pokud jsou komunikanti na přibližně stejné úrovni odbornosti, jde o symetrickou situaci a fatická funkce tu slouží právě k poznání této úrovně. V asymetrické řečové situaci, kdy jeden z účastníků není na stejné odborné úrovni, se neznalost slangu může stát signálem nedůvěryhodnosti komunikanta a překážkou v komunikaci. Znalost či neznalost slangu pak také rozhoduje o hierarchii uvnitř komunity. Nejuznávanějším členem takové subkultury se stává jedinec s nejhlubšími znalostmi, přičemž ten, kdo stojí v dané hierarchii nejnižší, může svobodně postupovat nahoru. Fatická funkce se realizuje nejen v rámci národního jazyka, ale také v mezijazykových kontaktech. To je dáno jednak písemným stykem a také oddělením účastníků komunikace časovým a prostorovým. Na rozdíl od běžné komunikace mimo internet tu setkávání komunikantů probíhá plně v závislosti na chtění či nechtění účastníků.

6. Expresivní (emotivní) funkce – odráží vztah účastníka komunikace ke sdělení a k ostatním komunikantům, zejména se jedná o neformální kontakty (nejrůznější formy výrazů verbálních i neverbálních – emotikony, velká písmena, opakování hlásek, vykřičníky, zdvojnásobení, vulgarismy...)

7. Apelativní (direktivní) funkce – úsilí o vyvolání reakce, o odpověď za použití naléhavých verbálních i neverbálních prostředků. V počítačovém slangu se projevuje zejména napodobováním vokálních prostředků (velké písmeno – zvýšení hlasu, apod.). (Mečkovskaja 1996: 14–27, Russkij jazyk 1979: 385–386; Jakobson 1975)

1.5 Způsoby tvoření slov v ruském a českém počítačovém slangu podle (Černá, 2004)

Postupy transformační

Jde o dva základní postupy, které můžeme dále členit a také další méně časté postupy.

Odvozování (derivative) je velmi častý slovo tvorný postup. Nové výrazy se tvoří odvozováním za pomoci sufixů, prefixů, obou afixů současně.

Příklad : *бútnout* – bootování, *бúтуть* – boot, *бúтявка* – bootovací disketa

Skládání (kompozice) - tvoření slov skládáním ze dvou či více základových slov

Jde o méně častý způsob. Cílem je nahradit víceslovné pojmenování jednoslovným výrazem – univerbizace.

Příklad : *памěťоžрout* – program nadměrně zatěžující RAM paměť počítače, *блохолов*, *клонодав* – antivirový program

Další způsoby tvoření

Zkracování (abreviace). V počítačovém slangu jsou iniciálové zkratky velmi časté. Ve většině případů pocházejí z angličtiny, ale setkáváme se i s původními výrazy. Některé z nich se používají při běžné komunikaci na internetu, další pouze v počítačovém slangu. Iniciálové zkratky vznikají jednak z názvů zařízení, firem i výrobků počítačového průmyslu, jednak z počátečních písmen často používaných frází. Dalším typem zkratk jsou výrazy vznikající z několika písmen jednoho slova. Spíše výjimečné jsou skupinové zkratky.

Iniciálové zkratky: JPP (jedna paní povídala), *ИМХО* - In My Humble Opinion, podle mého skromného mínění

Zkratky vzniklé z několika písmen jednoho slova: *dtb* (databáze), *npz* - program

Zkratková slova: *MISIE* (Microsoft Internet Explorer), *ибээмка* - IBM

Mechanické zkracování:

Mechanické zkracování je poměrně časté. Cílem je kratší a zvukově zjednodušené vyjádření. Proto se tu setkáváme s menším počtem slabik, se zjednodušením souhláskových skupin a s

úpravou hlásek. *скид - скидання - restart, prog - program*

Překrucování

Je podobné mechanickému zkracování. I tady dochází ke změnám podoby slova. Motivem může být snaha zvukově slovo zvýraznit, odlišit od spisovné podoby, možnost dvojího smyslu, jazyková hra. Interfernet, *момед - modem*

Zvláštním případem jsou expresivní homonyma. Tyto výrazy dostávají nový význam na základě překroucení původního významu často na základě vnější podobnosti či zvukové podobnosti. *лата, ламер*

Využívá se také analogie s původním slovem.

Pojmenování víceslovná (sdružená, frazeologismy)

Se slangovými frazeologismy se setkáváme vcelku zřídka, protože protičečí se současnou univerbizací - banana problem, trojský kůň, *ломиться в сеть* – dostat se na síť

Postupy transpoziční

Metaforické přenášení

Jde o velmi častý pojmenovací postup, jehož cílem je vyjádřit novou realitu, u níž si mluvčí uvědomuje podobnost se skutečností jinou. Zároveň nový výraz splňuje i požadavek názornosti a expresivity. Při metaforizaci dochází nejen k posunu věcného významu názvu, ale také k posunu expresivnosti vyjádření. Jestliže tvoření slov derivací má svá omezení daná množstvím slovtvorných afixů, metaforizace má větší možnosti – přirovnávání, charakterizování, zvýraznění typických rysů pojmenovávané skutečnosti. Metaforická pojmenování jsou názorná, jednoznačná a výrazná. Vznikají zejména tam, kde chybí odborný název nebo není dosti výstižný.

Nejčastější výchozí příznaky umožňující přenesení významu slova:

- podobnost celkového vzhledu nebo tvaru
- přítomnost konkrétního důležitého znaku
- stejné nebo nápadné zbarvení
- vlastnost vyplývající z podobné činnosti
- podobnost nebo vztah dějů vyjádřených slovesem

Př. : *оcáсек* - kabel myši, *блины* – CD nosiče

Metonymické přenášení

Jde o přenášení významu slov na základě vnitřní souvislosti daných slov.

luca – databanka Fox Pro, *železo* - hardware

Přejímání slov z cizích jazyků

Přejímání, podobně jako kalkování je velmi časté. Zdrojem přejatých slov je téměř vždy anglický jazyk. Kalky se uplatňují hlavně v názvech firem nebo produktů. Přejaté názvy se mohou dále transformovat - byte/ bit/ Motivy k přejímání slov:

- nedostatečná slovní zásoba v rychle se rozvíjející počítačové oblasti
- zachování speciálních pojmenování
- snaha o zjednodušení pojmenování nebo nahrazení názvu příliš dlouhého a nevýrazného
- snaha o expresivní vyjádření př. : *login* - log in, *nacвopд* – heslo.

Na rozdíl od ostatních evropských jazyků se ruština musí vyrovnávat nejen s jiným lexikálním a gramatickým systémem, ale také s odlišnou grafikou (azbuka). To jednak vyvolává určité těžkosti, na druhé straně je rozvoj slangu zajímavější a různorodější. Čím větší jsou totiž rozdíly mezi jazyky, tím překvapivější mohou být paradoxy vzniklé vzájemným ovlivňováním jazykových systémů. I když se ruský počítačový slang rozvíjí na základě anglického, ponejvíce hackerského jazyka, nechybí v něm národní osobitost. (<http://phil.nnov.ru/computer>). Ruský jazykový systém přijímá a přizpůsobuje si velké množství anglických pojmů nebo naopak využívá jeho jinakost. Ruští uživatelé slangu experimentují s jazykem tak, aby výsledkem byly lexémy obsahově výstižné a zároveň vyhovovaly i grafické podobě (latinka – azbuka).

Často se jedná o rozšiřování hranic mluvnice. Heslem všech hackerů je: „Jakékoliv sloveso se může stát podstatným jménem a naopak: Jakékoliv podstatné jméno se může stát slovesem.“ A nejde o neznalost gramatiky, ale o záměr. Hackeři mluví o „principu gramatické kreativity“. Ta chce pobavit, šokovat, udělat dojem a někdy také zakrýt „cizím“ smysl slova. (Vinogradova 2003: 6)

1.6 Klasifikace počítačových slangismů podle lexikálně-sémantických polí

Lexikální nebo lexikálně-sémantická rovina jazyka se zabývá rozsahem aktivní a pasivní slovní zásoby, chápáním významu slov a přenesenými slovními významy, jako např. metafory, pořekadla, přísloví apod. (Peutelschmiedová, 2005).

V oblasti počítačového slangu můžeme jednotlivé výrazy rozdělit do několika významově specifických skupin. Při kompletaci glosářů jsem vyčlenil tyto skupiny :

- A) Hardware, předměty spjaté s počítačem a jejich obchodní názvy a značky
- B) Programy
- C) Osoby
- D) Děje a činnosti
- E) Internet a komunikace
- F) Jednotky velikosti
- G) Soubory
- H) Problémy a situace - skupina zahrnuje výrazy týkající se problémů s počítačem, či práce na něm. Tyto situace často představují emocionální a psychické vypětí uživatelů, což podněcuje tvořivost a expresivitu slangových výrazů.

2. Závěr teoretické části

V teoretické části jsem se zabýval internetem jako novým jazykovým prostředím, kde je kladen velký důraz na komunikaci, expresivnost a dialog. V úvodu jsem popsal vývoj internetu v Rusku a České republice. Dále jsem se věnoval rozdělení jazyka internetu na spisovný jazyk, žargon, slang. Definoval jsem také funkce jazyka a žánry na internetu.

V závěru teoretické části jsem klasifikoval způsoby tvoření ruského a českého počítačového slangu a jeho rozdělení do skupin podle lexikálně-sémantických rolí.

3. Praktická část

3.1 Způsoby tvoření slov počítačového slangu v ruštině a češtině

Praktická část popisuje obšírněji způsoby tvoření výrazů počítačového slangu v obou jazycích. Použil jsem klasifikaci tvoření podle Černé, uvedenu v teoretické části. Dále praktická část obsahuje rozdělení slangismů podle lexikálně-sémantických polí.

3.1.1 Postupy transformační

Jde o tři základní postupy, které můžeme dále členit a také další méně časté postupy.

3.1.1.1 Odvozování (derivative) je nejčastější slovotvorný postup. Nové výrazy se tvoří odvozováním za pomoci sufixů, prefixů, nebo obou afixů současně.

Tvoření pomocí sufixů:

Podstatná jména

Tvoření od podstatných jmen:

Č - *bootovačka* - boot

síťovník - síť

myšák - myš

sajta - webová stránka

zvukačka - zvuková karta

cédo, cédko, cédéčko - CD

gamesa - game

R - *бутявка* - boot - zaváděcí disketa

струйник - inkoustová tiskárna

материнка - základní deska

пентяшка - procesor Pentium

алкоголик - programátor v programu Alcohol

астматик - programátor v Microsoft Macro Assembler

дельфинист - programátor v Borland Delphi

крэкер - člověk překonávající licenční zabezpečení programů

геймер, гейм - game

ламер - lame

писишка, писюк, пися - ПЦ

фидошник – Фидо

чайник -чай

мейлер - мейл

аська - ICQ

червяк - червь

Tvoření od přídavných jmen:

Č - *základovka* – základní

zdrojáč – zdrojový

síťovka – síťový

grafárna - grafická (karta)

R - *ширинка* - широкий

Tvoření od sloves:

Č - *fixista* - fixovat

vysávatko - vysávat

pařba - pařit

palírna - vypalovací mechanika

pařan - hráč, palírna

vypalování - pálit

R - *висюк* - висеть

висельник - висеть

вертушка - вертеть

бегучка - бегать

кликуха - кликать, кликнуть

качалка - качать

джобать - джоб

леталка - летать,

Пřídatná jména

Tvoření od podstatných jmen:

Č - *netový* - net

síťový - síť

nadřádkový - řádek,

R - *рунетовский* - рунет

графичный - графика

железный - железо

сексепильный - сексепиль

Slovesa

Tvoření od podstatných jmen:

Č - *myšovat* - myš

testnout - test

guglovat - googl

printit - tisknout

heknout, haknout - hack

R - *квакать* - квак počítačová hra Quake

стеклить - стекла - MS Windows

хачить, хакать - хак, hackovat

блинковать - angl.blink,blikat

джобать - джоб - работать

чатить - чат

региться - zaregistrovat se na webu

рарить - archivovat v programu RAR

функклировать – pracovat

гуглить – гугл - googlovat

зипить, зиповать – ЗИП, archivovat programem ZIP

Tvoření pomocí prefixů:

Podstatná jména

Tvoření od sloves:

Č - *vymazání* - *mazat*

vyguglení - *googlovat, guglovat*

zásek - *zaseknout*

zákys - *zakysnout*

R - *дисплюй* - *плють*

Slovesa

Tvoření od sloves:

Č - *vyčistit* - *čistit*

vymazat - *mazat*

vysmahnout - *vypálit CD*

zasurfovát - *surfovát*

vyprintit - *printit*

naloudit - *loudit*

R - *сбросить* - *бросить*

вырубить - *рубить*

взорвать - *рвать, слить - лить*

погамить - *гамить*

прикрутить - *крутить*

расквакаться - *квак, ребутнуть - бутнуть*

застеклить - *стеклить*

утоптать - *топтать*

убить - *бить*

Tvoření pomocí obou afixů současně:

Podstatná jména

Tvoření od podstatných jmen:

подмышка - podložka pod myš

подоконник - program pracující pod Windows

напильник - čisticí program počítače

наколенник - koleno

Tvoření od sloves:

Č - *вymazání* - vymazat

вyčistění - vyčistit

R - *вyrубка* - vyrubit

сброс - сбросить

взрыв - взорвать

приколист, прикольность - приколоть,

Přídavná jména

Tvoření od podstatných jmen:

Č - *надřádkový* - řádek, nad řádkem

имейловый - mejl, mail

R - *нарядковый* - horní lišta

Tvoření od sloves:

Č - *e-learningový* - learn

вysmahnutý - vysmahnout

R - *начепатанный* - начепатать

задумчивый - думать,

Slovesa

Tvoření od přídavných jmen:

Č - *zmodrat* - modrý

R - nenalezeno

3.1.1.2. Skládání (kompozice) - tvoření slov skládáním ze dvou či více základových slov

Č - *internet*

demoscéna

kyberpolda

kybersquatter

linuxvir

paměťožrout

R - *блохоллов* - IT specialista odhalující chyby v programech

Jde o méně častý způsob. Pozorujeme spíše tendenci k univerbizaci jazyka na počítači.

3.1.1.3 Další způsoby tvoření

Zkracování (abreviace) - vznikají iniciálové zkratky nebo zkratková slova - *www*, *http*, *AFAIK* (as far as I know). V počítačovém slangu jsou iniciálové zkratky velmi časté. Ve většině případů pocházejí z angličtiny, ale setkáváme se i s původními výrazy. Některé z nich se používají při běžné komunikaci na internetu, další pouze v počítačovém slangu. Iniciálové zkratky vznikají jednak z názvů zařízení, firem i výrobků počítačového průmyslu, jednak z počátečních písmen často používaných frází. Dalším typem zkratk jsou výrazy vznikající z několika písmen jednoho slova. Spíše výjimečné jsou skupinové zkratky.

Iniciálové zkratky:

Č - *www*, *http*, *CPU* (Central Processing Unit), *PC*, *btw*

R - *ПК*, *www*, *PC*, *IBM*, *btw*

Zkratky vzniklé z několika písmen jednoho slova:

Č - *klv* – klávesa

mdm – modem

prg - program

R - *клав* – клавиша

npz – программа

мдм - модем

Zkratková slova:

Č - *AFAIK*

R - *ЧАВО, ГАГ, ИМХО*

Mechanické zkracování:

Č - *virtuál, soft, komp, klikoš, aplikačka, fleška*

P - *ромка, рабима, док* - документ, *комп* - компьютер, *клава* - клавиша,

моник - монитор, *прога* - программа, *рега* - регистрация, *проц* - процессор,

Mechanické zkracování je poměrně časté. Cílem je kratší a zvukově zjednodušené vyjádření. Proto se tu setkáváme s menším počtem slabik, se zjednodušením souhláskových skupin a s úpravou hlásek. *скид- скидання*- restart

Překrucování

Je podobné mechanickému zkracování. I tady dochází ke změnám podoby slova. Motivem může být snaha zvukově slovo zvýraznit, odlišit od spisovné podoby, možnost dvojího smyslu, jazyková hra. Tato hra je typická i pro jiné vrstvy a podoby jazyka (např. *прихватизация*,...)

Č - *interfernet, kompatidebilní, počítač*

R - *пердаль, програзм, русь 'инфицировать, сервер, функциклировать,*

Zvláštním případem jsou expresivní homonyma. Tyto výrazy dostávají nový význam na základě překroucení původního významu často na základě vnější podobnosti či zvukové podobnosti.

Č - *hákovat, emil, lama, máma*

R - *лама, квакать, мама, халва, Аська, шаровары,*

Využívá se také analogie s původním slovem.

Č - *CD-ROMка - cikánka, virus - bacil*

R - *гнилой* - pomalý, *жук* - virus, *зоопарк* – zavirovaný počítač, *думать* – hrát hru DOOM,

Překrucování názvů firem a produktů

Č - *Mrkwosoft, Mrkvošrot* (Microsoft), *Opprice 2000* (Microsoft Office 2000), *wokenice* (Microsoft Windows)

R - *Быстроух-* , *мэйло* - mail, *Мелкософт* – Microsoft, *фривара* - , *юзверь* - uživatel

Pojmenování víceslovná (sdružená, frazeologismy)

Frazeologizmy

Č - *surfovat na netu, být on line, modrá smrt, opičí trojmat* (současné stisknutí kláves ctrl+alt+del)

R - *набить текст, питало пережрало, плюхнуть кейку*

3.1.2 Postupy transpoziční

3.1.2.1 metaforické přenášení

Jde o velmi častý pojmenovací postup, jehož cílem je vyjádřit novou realitu, u níž si mluvčí uvědomuje podobnost se skutečností jinou. Zároveň nový výraz splňuje i požadavek názornosti a expresivity. Při metaforizaci dochází nejen k posunu věcného významu názvu, ale také k posunu expresivnosti vyjádření. Jestliže tvoření slov derivací má svá omezení daná množstvím slovtvorných afixů, metaforizace má větší možnosti - přirovnávání, charakterizování, zvýraznění typických rysů pojmenovávané skutečnosti. Metaforická pojmenování jsou názorná, jednoznačná a výrazná. Vznikají zejména tam, kde chybí odborný název nebo není dosti výstižný. Jedná se opět o postup typický i pro jiné vrstvy jazyka. Obecně platí, že tam, kde jazyk neumí vytvořit odpovídající termín, použije metaforu. Například takto vzniká termín velký třesk (big bang) pro prvotní vznik sluneční soustavy.

Nejčastější výchozí příznaky umožňující přenesení významu slova:

- podobnost celkového vzhledu nebo tvaru
- přítomnost konkrétního důležitého znaku
- stejné nebo nápadné zbarvení
- vlastnost vyplývající z podobné činnosti
- podobnost nebo vztah dějů vyjádřených slovesem

Č - *ocásek* - kabel myši

piáno - klávesnice

zmrzlina - zamrznutí (software přestal pracovat)

rhybář - zloděj (lovec) citlivých dat

flamer - chvástal

samuraj - ničitel počítačů

R - *веревка* - kabel

шланг - kabel

доктор - program obnovující ztracené složky

блин - kompaktdisk

червяк, глист - počítačový virus

башина - počítačová skříň

глаз - monitor

зерно - pixel

3.1.2.2. Metonymické přenášení

Jde o přenášení významu slov na základě vnitřní souvislosti daných slov.

Č - *Bill* - (firma Microsoft)

vertule - větrák, *železo* - hardware

R - *мозг* - operační paměť

железо – hardware

Авэ Мария – zvuková karta Sound Blaster

аккорд – použití klávesových zkratk Ctrl+Alt+Del.

Zvláštním příkladem metonymie je pojmenování podle zvířete ve značce produktu.

Č - *Liška* - Visual FoxPro, *tučňák* - operační systém Linux

R - *лиса* – databanka Fox Pro

3.1.2.3. Přejímání slov z cizích jazyků

Přejímání, podobně jako kalkování je velmi časté, zejména z anglického jazyka. Kalky se uplatňují hlavně v názvech firem nebo produktů. Přejaté názvy se mohou dále transformovat

- byte/ bit/ Motivy k přejímání slov:

- nedostatečná slovní zásoba v rychle se rozvíjející počítačové oblasti

- zachování speciálních pojmenování

- snaha o zjednodušení pojmenování nebo nahrazení názvu příliš dlouhého a nevýrazného

- snaha o expresivní vyjádření

Č - *error, download, lamer, maus, nick, upgrade*

R - *баг, гугл, инет, клокомеры, коннект, бай* - loučení, *дефинишиш* - vysvětlení, tvrzení, definice, *пасворд* - heslo

Kalkování

Č - *modrozub* - Bluetooth

R - nenalezeno

3.2 Klasifikace počítačových žargonimů podle lexikálně-sémantických polí

A) Hardware, předměty spjaté s počítačem a jejich obchodní názvy a značky

RJ - *Авэ Мария* - zvuková karta Sound Blaster

видимокарта - videokarta

блины - CD nosiče

танцплощадка - prachovka

панаслони́к - firma Panasonic

мелкософт - firma Microsoft

алтын - disketová mechanika 3.5“

бима- počítač IBM

винт, веник, винч, винчестер - pevný disk, harddisk

железо - hlavní hardwarové části počítače

крыса - myš

ČJ - *закладка* - základní deska

графарна - grafická karta

vdolek - CD nebo DVD médium

mrkvošrot, mikrošrot, mikrošit - Microsoft

wifka - WIFI

B) Programy

RJ - *аська* - komunikační program ICQ

быстроух - program FastEcho

горелые дрова - grafický program Corel Draw

экзешник - přípona .exe u programu

виндуза - OS Windows

ČJ - *ofis* - balík kancelářských programů MS Office

gamesa - počítačová hra

вокна - MS Windows

C) Osoby

RJ - *админ* - administrátor

дельфинист - programátor v Borland Delphi
астматик - programátor v Microsoft Macro Assembler
бета-тестер - zkušební uživatel programu
инвалид юзер - tupý uživatel

ČJ - *lata* - neschopný uživatel

ajt'ák - pracovník IT

júzr - uživatel

D) Děj a činnosti

RJ - *гамить* - hrát hry

апгрейditь - vylepšovat, upgradovat

гуглить - vyhledávat na google.com

аккорд - použití klávesových zkratk Ctrl+Alt+Del

дуля - Ctrl+Alt+Del

контро-брык - Ctrl+Break

аржить - používat archivátor ARJ

джобает – pracuje

зипить - archivovat "ZIP"-em

квакать - hrát hru Quake

обутить - vytvořit systémovou disketu

ČJ - *вусмаhnout* - vypálit CD

вупrintit - vytisknout

mejlnout - poslat e-mail

гүглит, гүгловат - hledat ve vyhledávači google

опičí trojhmat - použití kláves Ctrl+Alt+Delete

foldrovat - vytvářet adresáře

E) Internet a komunikace

RJ - *пост* - příspěvek na fóru

чатить - neustále chatovat

гуглить - vyhledávat na google.com

вязаться - spojit se po internetu

инет - internet

яху - vyhledávač Yahoo.com

яша - vyhledávač Yandex.ru

ČJ - *dred* - diskuzní vlákno

mejlnout - poslat e-mail

emajl, emil - E-mail

femail - e-mail od ženy

skajpnout - používat program Skype

sosat - stahovat

surfovat - prohlížet internet

F) Jednotky velikosti

RJ - *гиг, гига* - 1GB

мегас - 1 Mb

ČJ - *giga* - 1GB

G) Soubory

RJ - *авик* - videoformát s koncovkou avi

батничек - soubor s příponou .bat

миды - zvukové soubory

аржеванный - soubor archivovaný softwarem ARJ

база банных - databáze

ČJ - *fajl* - soubor

пéдééfko - dokument ve formátu PDF

жéпéгéčko - obrázek ve formátu .jpg

H) Problémy a situace

RJ - *повиснуть* - zaseknout se

ляп - chyba

армагеддон - pád serveru

бракпойнт - moment přerušení funkce programu

блохи - chyby v programu

грохнутья - pokazit se

гнилой - špatný, např. špatný počítač

еггог, егор - error

зоопарк - zavirovaný počítač

маразм - nedostatečná operační paměť

мусор - poruchy v telefonní síti

ČJ - *зáсек, зákыс* - zamrznutí počítače, nebo chyba

kleknout - pokazit se

defoltni - chybové, z angl. default

4. Závěr praktické části

V praktické části své práce jsem se věnoval popisu tvoření počítačového žargonu v ruštině a češtině. Výrazy počítačového žargonu vznikají stejnými způsoby jako žargon obecně (Černá 2003: 15).

V obou jazycích můžeme sledovat především derivační postupy - tj. odvozování pomocí sufixů, prefixů a nebo obou afixů zároveň, k čemuž se využívají slova původní (ruská, česká) i anglické (převážně) slovní základy. Další slovtvorné postupy jsou skládání, zkracování, mechanické krácení a překrucování slov. Vyjmenované postupy patří k transformačním postupům.

Vedle nich vznikají nové výrazy také postupy transpozičními. K nim patří metaforizace, metonymizace a pojmenování víceslovná (frazologismy), i když ta se nevyskytují často. To zřejmě souvisí se současným trendem ekonomizace jazyka, tedy jeho úspornosti a s rychlostí sdělování informací obecně. Do této druhé skupiny patří také časté přejímání anglických výrazů i kalkování. Typické je stírání rozdílů mezi počítačovým žargonem a běžnou mluvou, rychlý vývoj i neustále přítomná jazyková hravost (смеховое начало (Vinogradova, 2006)). V posledních letech sílí zájem o používání českých výrazů namísto anglických.

5. ZÁVĚR

Pro oba jazyky - ruštinu i češtinu - je v současnosti společný překotný vývoj jazyka. Nejrychleji vzniká slovní zásoba, pomaleji pak gramatická stavba jazyka, změny tvarosloví a hláskosloví. Pro rozvoj jazyka v obou zemích jsou také charakteristické:

- a) demokratizace - sbližování spisovného jazyka s živým mluveným a na internetu psaným jazykem;
- b) intelektualizace - podoba jazyka se mění v souvislosti s vědeckotechnickým vývojem a s rostoucí složitostí mezilidských vztahů;
- c) determinologizace - výrazy přísně odborných oblastí přecházejí do neodborného vyjadřování;
- d) integrace - nespisovné výrazy se stávají spisovnými;
- e) internacionalizace - oba jazyky přejímají cizí slova nebo základy cizích slov;

(Jaroslav Kuchař 2009: 8)

S každým sebemenším pokrokem ve světě počítačů se pojí i nové slangové výrazy. Zároveň je patrné i rozvolňování hranic mezi slangem a běžně používanou řečí. Tímto způsobem zaniká slangovost mnohých výrazů z počítačové oblasti.

Výrazy počítačového slangu vznikají slovotvornými postupy typickými pro slang. V obou jazycích jde o způsoby transformační - derivaci, skládání, zkracování i mechanické krácení a překrucování. Vedle toho se využívají i způsoby transpoziční – metaforizace, metonymie, sousloví a přejímání z cizích jazyků.

Základním zdrojem pro počítačový slang je angličtina, což se týká zejména přejímání a zkracování. Jestliže se v češtině využívají hlavně původní anglické zkratky, v ruštině se ujal i vlastní ruské ekvivalenty: ПК – персональный компьютер (Č – PC – původní zkratka), ЭВМ – Электронно-вычислительная машина, КПК – карманный персональный компьютер (Č – PDA – Personal Digital Assistant – původní zkratka). V obou jazycích se tvoří od některých zkratk slangové výrazy typu *cédéčko*, *romka* atd.

Charakteristické rysy současných anglicismů jsou aktuálnost, rychlost, výstižnost, ekonomika jazyka (zkratky) a expresivnost. Důležitým aspektem je i jazyková hravost, která často souvisí s výchozím anglickým výrazem a využívá zvukové i jiné podobnosti.

V ruském počítačovém slangu i obecně používaném jazyce dochází k čím dál širšímu používání latinky. Týká se to jak zkratek, tak typicky počítačových slov jako web, e-mail a další.

Shodnost či podobnost slangových výrazů v češtině i ruštině je dána zejména základním zdrojem počítačového slangu - angličtinou. Rozdíly v obou jazycích jsou pak dané různými jazykovými odlišnostmi (afixy u derivací) i třeba kulturními rozdíly (CD ROM - romka - cikánka).

Díky mnohem početnější počítačové komunitě v Rusku je i ruský počítačový slang ve srovnání s českým mnohem bohatší.

Vím, že má práce není vyčerpávající, ale pokusil jsem se alespoň nastínit základní problematiku kolem poměrně nového tématu vhodného k dalšímu zpracování.

6. RESUME

Темой моей работы является Русский и чешский компьютерный сленг. Эта тема не только актуальна (Интернет стал в последние годы символом новой эры в человеческой коммуникации), но она показывает уровень языковой грамотности современного общества и свидетельствует о процессах развития языка в наше время.

Для своей работы я использовал прежде всего научные статьи и некоторые научные книги. Материалы для практической части я собирал прямо на интернетовых форумах среди их участников. Я тоже пользовался онлайн словарём русского и чешского жаргона.

Цели работы:

1. описать язык Интернета и его способы его образования в русском и чешском языках
2. характеризовать компьютерный сленг и жаргон и определить их функции
3. описать самые частые способы создания слов компьютерного сленга
4. создать краткий словарь компьютерных жаргонизмов с объяснением

Современное общество, Интернет и язык

Изобретение Интернета совсем изменило нашу жизнь. Мечта об информации, их использовании и соединении стала действительностью. Ясно, что Интернет не только средство коммуникации, а тоже барометр настроений в обществе, Интернет стал каким-то коллективным умом современного общества. Будущее Интернета предлагает много вопросов. Значит, Интернет большую свободу для человека или, наоборот, большую манипуляцию и контроль над его поведением? Что принесет возрастающая зависимость человека от Интернета? Как изменит язык в Интернете язык в общем? И как в общем проявится влияние Интернета на межчеловеческие отношения? Коммуникацию на Интернете изучают лингвисты, психологи, социологи, ей занимаются политики.

Существование Интернета в России по официальным данным начинается регистрацией домены .ру 7-ого апреля 1994. Нужно сказать, что уже во время советской эры существовала домена .су, но она по политическим причинам не могла развиваться.

Интернет сначала использовали компьютерные специалисты и в

общем люди занимающиеся проблематикой компьютеров. Их общение осуществлялось посредством кодов, позже английского языка и национальных языков. Тем начинается эра виртуального человека. Свободное расширение Интернета и его постоянно большее использование значит вынужденные или спонтанные языковые изменения. В них отражаются человеческая креативность, интеллигенция, смеховое начало, проблемы отношений между женщинами и мужчинами и в общем симптомы времени - скорость, индивидуализм, гедонизм, открытость общения. Выражения, связанные с Интернетом, переходят в традиционную коммуникацию. Вместе с языком появляются и невербальные средства коммуникации - видео, картинки, музыка, язык остаётся важнейшей системой коммуникации и информации в Интернете, которая приносит информацию о человеке и его отношениях к обществу.

Язык Интернета

До сих пор не существует единый термин для языка Интернета. Мы встречаемся с терминами Интернет-язык, язык рунета, Интернет-стиль итд. Часты и понятия компьютерный жаргон, сленг, аргю.

Язык Интернета можно разделить на две основные группы:

1. Киберязык - средство обеспечения программ компьютера, он не служит коммуникации среди пользователей Интернета.
2. Язык Интернета - система фонетических, лексических и грамматических средств, развивающихся под влиянием разных факторов - социальный статус, возраст, языковая грамотность. Он соединяет пользователей Интернета, в нем отражается национальная языковая культура. Язык содержит самое важное из мышления людей данного времени, места и менталитета. Он является средством коммуникации людей разных социальных слоев с разными интересами. Важную функцию здесь имеет специфическая среда Интернета. Язык Интернета - новая область изучений лингвистики. Язык Интернета можно стилистически распределить по следующему:

1. Компьютерный аргю - к его главным чертам принадлежит непонятность помимо узкую группу специалистов. Аргютизмы выходят из компьютерной терминологии, они не являются выражениями криминальной среды (собака, чайник)

2. Компьютерный жаргон - полукоткрытая языковая подсистема, используемая определённой социальной группой. Она соединена средой информатики с целью отделить её от остальной языковой среды. Жаргонизмы, с одной стороны стремятся к тайне, на другой стороне своим расширением эту тайну перекрашивают. Некоторые жаргонизмы наднациональные, они независимы от границ государств. Это так наз. универсализмы, среди которых находятся слова и тоже пиктограммы. Жаргон постепенно становится конкурентом литературного языка. Часто это заимствованные выражения из английского языка - экзотизмы – например, *сервер, Интернет, квакер* итд.

3. Компьютерный сленг - его сначала использовали специалисты ИТ и люди вокруг них. К ним относятся просторечие, метафорические наименования, жаргонизмы отражающие пренебрежительное или юморное отношение к предметам речи, заимствованные слова и другие. Характерна для них экспрессивность. Большинство выражений русских, аутентичных и непонятных для пользователей из других государств. Потому, что Интернетом владеют главным образом молодые люди, тоже язык Интернета динамический, со склонением к игре и нарушению языковых норм. Этот сленг представляет конкуренцию для литературного языка по следующим причинам.

1. доминирует графическая форма языка
2. важна тенденция к полифункциональности его лексических единиц
3. некоторые выражения приняты в качестве неологизмов - *зависнуть* - в значении 'перестать работать', *хакнутый* - в значении 'избитый'?

Функции компьютерного сленга:

1. Коммуникативная функция - одна из самых важных функций. Она обеспечивает возможность понимания сленговых и других выражений в Интернете. Ей служит большое число словарей компьютерного сленга в сети.
2. Познавательная функция - она очень широкая. С её помощью можно понять и осваивать виртуальную жизнь.
3. Эстетическая функция - она проявляется главным образом в художественной сетевой литературе, занимается формальной стороной текстов.

4. Метаязыковая функция - она хорошо внимательна у сетевых словарей, где часто используют жаргонизм в объяснении другого жаргонизма.
5. Магическая функция - недостаточно подтверждена. Элементы какого-то "просвященного мистицизма" можно видеть в коммуникации многих ИТ специалистов.
6. Фатическая функция - касается коммуникации самой о себе. Речь идёт о коммуникации без содержания, ни о чём. Целью здесь навязывание контактов между коммуникантами а не информация.
7. Экспрессивная функция - отражает отношение коммуниканта к остальным участникам коммуникации в сети, она проявляется именно в эмоциональных текстах.
8. Апеллятивная функция - она стремится к реакции, к ответам на разные темы при наличии экспрессивных средств языка

Самые частые словообразовательные процессы на русском и чешском языках

- 1 Деривация - речь идёт о суффиксации, префиксации или деривации с помощью окончаний от англоязычных основ (напр. чат-ова-т)
- 2 Сложение - наиболее популярно сложение целых слов (русское и заимствованное) - напр. медиа-художник, киберкультура, Интернет. Встречается тоже гаплогогия - напр., *нетикет*, *веблог*. Интересные акронимы. У них используются латинские буквы и числительные, напр. 2U (to you), L8R (later)
- 3 Аббревиатура - некоторые заимствованные из английского языка остаются без изменений, напр. AFK - away from keyboard (отошёл от клавиатуры), b4 - before (прежде), gehi - hello again (привет снова), BBL - be back later (вернусь позже), другие могут нести функцию значимых слов и они аутентично русские, напр. БЕРЛИН - буду её ревновать, любить и ненавидеть. Дальше появляются слоговые аббревиатуры типа РуЛиНет (от Русский Литературный Интернет) или слоговые телескопические: сетература (от сетевая литература).
4. Использование словосочетаний типа быть онлайн
5. заимствование слов из других языков - оно переплетается со способами 1- 4

На русском языке чаще всего встречаемся с заимствованием англицизмов и их намеренными искажениями, применением к национальному языку и языковой игрой. В отличие от других европейских языков у русского языка другая

графическая система. Это значит определённые трудности, но одновременно это значит, что развитие сленга интересно и разнообразно. Появляются эксперименты с языком, расширяются границы грамматики.

Развитие Интернета в Чешской Республике

Впервые появляется Интернет ещё в Чехословакии в 1990 -ом году. Ему предшествовал любительский проект ФидоНет. В 1991-ом году осуществились первые попытки присоединения к Интернету с помощью модема Моторола. В 1992-ом году присоединилась Чехословакия официально к Интернету. Название проекта - ФЕСНЕТ. После распада страны на два государства возникает ЦЕСНЕТ.

Жанры в Интернете

В Интернете мы встречаемся с множеством жанров, например беседа, дискуссия, письмо, блог, заметка, предложение, просьба, история итд. О некоторых подробнее:

1. неформальная беседа - чаще всего электронные письма с информативной целью, без глубокого смысла
2. дискуссия - самый частый жанр в Интернете с целью найти "правду", решение, убедить в них остальных участников форума
3. история - описание прошлых событий
4. письмо - традиционные жанры имеющие в Интернете новый взгляд. Используют его в чатах и в рекламе.
5. Блоги - это дневники или интернетовые журналы или газеты. Это любимый жанр сетевой публицистики. Некоторые из них были изданы в форме книг, нпр. "Дневник Остравака". Он содержит актуальные описания наших будней со всеми типичными проблемами чешских людей. Автор сумел с юмором охарактеризовать серьёзные недостатки нашей политики, отношения между мужчинами и женщинами, погоды итд. Он стал резко популярным, хотя до сих пор анонимный.
6. Короткие жанры - надпись, ключевое слово - их целью коротко описать тему

7. Газетные тексты - электронные газеты
8. Научные публикации - тексты для специалистов данной научной области
9. Сетевая литература - художественная литература в Интернете
10. Деловые документы - официальные тексты для учреждений и торговли
11. Диалоги из будничной жизни - неподготовленные тексты с разговорной речью

На основе описанного можно говорить о том, что в Интернете сохранились классические жанры текстов и классические ситуации коммуникации и развиваются типично сетевые жанры, которые используют новый медиум. Обе области повлияют друг на друга.

7. POUŽITÁ LITERATURA

Bozděchová, I. : *Tvoření slov skládáním*. Praha 1995.

Černá, M. : *Počítačový slang*. 2003

Drotár, P. : *Komunikace a její podoba na internetu*. MŠMT.

Hubáček, J. : *O českých slanzích*. Ostrava 1981.

Jandová, E. : *Čeština na www chatu*. Ostrava 2006.

Klbal, R. : *Slova okolo počítačů*. Praha 1995.

Kolektiv autorů FF MU Brno : *Příruční mluvnice češtiny*. Brno 1995.

Rusínová, Z. : *Tvoření slov v současné češtině*. MU Brno 1993.

Vobořil, L. : *Русский и Чешский компьютерный жаргон*. Olomouc 2010.

Булахонский А.: *Русская грамматика*. Киев 1953.

Виноградова, Н.В. : *Контактоустанавливающая функция русского компьютерного жаргона*

Виноградова, Н.В. : *Компьютерный жаргон и литературный язык – проблемы конкуренции*. 2001

Виноградова, Н.В. : *Компьютеры и языковой вкус эпохи в России*. 2010.

Виноградова, Н.В. : *Национальная специфика русского компьютерного жаргона*. 2003.

Галичкина, Е.Н. : *Тональность дискурса системных администраторов в актуальной и виртуальной коммуникации*. 2009.

Ермакова, О.Н. : *Особенности компьютерного жаргона как специфической подсистемы русского языка*. 2001.

Земская, Е.А. : Словообразование как деятельность. 1992.

Зыков, Н. : *Краткий словарь ФИДОвого диалекта*. 1996.

Мечковская, Н.Б. : *Интернет – коммуникация и ее влияние на общение и язык повседневной жизни*. 2009.

Мечковская, Н.Б. : *Социальная лингвистика*. Москва 1996.

Мордвинко А.П.: *Основы теории фразеологии*. Москва 1967.

Розентал, Д. Э., Теленкова, М.А. : *Словарь - справочник лингвистических терминов*. Москва 2001.

Розина, Р. И. : *Семантическое развитие слова в русском литературном языке и современном сленге*. Москва 2005.

Трофимова, Г.Н. : *Языковой вкус интернет – эпохи в России*. Москва 2004.

Internetové zdroje

<http://pchelpforum.ru/>

<http://forum.ru-board.com/board.cgi>

<http://www.computerrarium.narod.ru/>

<http://cs.wikibooks.org>

<http://pcslang.wz.cz/>

<http://www.rambler.ru/>

<http://enc-dic.com/comp/>

8. GLOSÁŘ RUSKÝCH SLANGOVÝCH VÝRAZŮ

A

авэ Мария – zvuková karta Sound Blaster

авик – videoformát s koncovkou .avi

аккорд – použití klávesových zkratk Ctrl+Alt+Del

астма – programovací jazyk Assembler.

астматик – programátor v Microsoft Macro Assembler

автогад – projekční program Auto cad

аська – komunikační program ICQ

админ - administrátor

алкоголик – programátor v programu Alcohol

аржить – používat archivátor ARJ

аржеванный – soubor archivovaný softwarem ARJ

алтын – disketová mechanika 3.5“

any key – libovolná klávesa

апгрейdit – vylepšovat - upgradovat

армагеддон – pád serveru

Б

баг – chyba v programu, bug

бандура, банка - počítač

батничек – soubor s příponou .bat

батон – klávesa

бацила – počítačový vir
белая сборка – kvalitní počítač
бета-тестер – zkušební uživatel programu
бима - počítač IBM
брякпойнт – moment přerušení funkce programu
бэд-сектор – špatný sektor na disku
бэднутая – disketa s vadnými sektory
бээмпэшка, бмп – grafický soubor s koncovkou .bmp
бинк – program el. pošty Binkley Terminal
бегучка – pohyblivý řádek v html stránce
блинковать - blikat
блины – CD nosiče
блохолов – antivirový program
бутявка – bootovací disketa
быстроух - program Fast Echo
башня – počítačová skříň typ tower
бутить – boot, zavedení operačního systému
быкапить – dělat rezervní kopie, backup
блохи – chyby v programu

В

винт, веник, винч, винчестер – pevný disk, harddisk
васик – programovací jazyk Basic
вертушка - harddisk
вебануть – prověřit přítomnost virů programem Dr.WEB
ветер перемен – výměna operačního systému

видимокарта - videokarta
видимодрайвера – driver videokarty
визард – dobrý programátor
виндец – havarijní ukončení práce MS Windows, modrá obrazovka
виндовоз - OS Windows
виндуза - OS Windows
винды - OS Windows
виндюк - OS Windows
вир, Вирь – počítačový virus
вирмэйкер – člověk programující viry
всосать – stáhnout
вылизывать – hledat malé chyby, překlepy
вырубить - vypnout
вязаться – spojit se po internetu
варез – nelicenční ilegální program, warez
винт - harddisk
видюха - videokarta
визжалка – jehličková tiskárna
висельник – systémový programátor
вэга – videoadaptér grafické karty
вес – rozměr, objem souboru

Г

гестбук – kniha hostů, Guestbook
глюк – selhání programu
глючить – pracovat s chybami
гаг - archivátor RAR
глюкало – nefunkční program

глюкоза – program s mnoha chybami
горбуха – funkční, avšak uživatelsky nijak příjemný program
градусник – procentuální zobrazení dokončení činnosti
гроб – skříň počítače
грэвис – zvuková karta Gravis Ultrasound
гама, груша, гейма – počítačová hra
гамер – počítačový hráč
гамOVER – konec hry, game over
гамить – hrát hry
глюкогон – člověk opravující programové chyby
глист – červ, virus
гиг, гига – 1GB
голый дед – správce programu el. pošty Gold Edit
гога – chyba, error
гифы – grafické soubory s koncovkou . gif
горелые дрова – grafický program Corel Draw
глаз - monitor
грохнуться – pokazit se
гнилой – špatný, např. špatný počítač
гугл – vyhledávač google.com
гуглить – vyhledávat na google.com

Д

даза банных - databáze
даунгрейд – výměna za horší
двойка, двушка - IBM PC AT 286
дельфин – programovací jazyk Borland Delphi
дельфинист – programátor v Borland Delphi

дернуть – skopírovat něco
джипег – grafický soubor s koncovkou .jpeg
джобает – pracuje
диск пропиленный – zničená disketa
дисковерт, дискодрайв, дискокрут – disketová mechanika
док, дока - dokumentace
доска - klávesnice
дрозофила – zavirovatelný program
дупы – opakující se sdělení
дурвеб - antivir Dr.WEB
домен – adresa v internetu, doména
директория - složka
дебаггер, долбаггер – program pro vyhledávání a pro prolomení
дурдос, дырдос – operační systém DR-DOS
дрова - driver
дуля - Ctrl+Alt+Del
долбогон – počítačový analfabet s vysokým sebevědomím
дрыюкер, дикарка - tiskárna
дисплей - display
думать – hrát hru Doom
дос нафигатор - Dos Navigator
душевный – dobrý

Е

емея – e-mail
ексель-моксель - Microsoft Excel
еггог, егор – error

Ж

жать батоны – pracovat s myší
жертва – počítač v rukou počítačového analfabeta
железо – hlavní hardwarové části počítače
живность - víru
жмакать пимпы – psát na klávesnici
жужжать – propojovat modemy
жук - vir
жать – archivovat soubory

З

зы – písmena Z a Y umístěné na místech latinských P a S
забивать баки – mazat soubory s koncovkou .bak.
забутонировать – vytvořit bootovací disk
заворачивать - archivovat
задумчивый - zpomalený
закинуть на диск – skopírovat na disk informaci
залапить – restartovat počítač
замочить – vytvořit efekt rozostření u grafického souboru
заниматься делом – mazat soubory klávesou del
захачить - pronikat
зверь - vir
зипить - archivovat "ZIP"-em
зипнутый – archivován "ZIP"-em
зухель – modem značky Zyxel
зоопарк – zavirovaný počítač
зерно - pixel
зиповать – používat archivátor "ZIP"

И

ИМХО - In My Humble Opinion, podle mého skromného mínění

ибээмка - počítač IBM

инет - internet

инвалид юзер – tupý uživatel

интерпретатор, интертрепатор -program, vyplňující příkazy napsané v textovém editoru

информат – vyučující informatiky

игра айдишная – hra od id Software

К

кабло - kabel

кадешник - CD-ROM

камни – operační paměť počítače

карлсон - ventilátor

картонка - karta

каша – cash paměť

квакать – hrát hru Quake

клава - klávesnice

кликуха - myš

кликнуть –kliknout myší

качалка – program ke stahování dat

клизма, клез – internetový červ

кило – 1 kb

коннект – spojení s internetem

комп - počítač

кебарда, кеборда - klávesnice
кирпич - procesor
клацнуть педалью – zmáčknout klávesu na klávesnici
кликнуть батон - zmáčknout klávesu na klávesnici
клоки – systémové hodiny
клокомеры – hodiny
клоподав – antivirový program
клопомеры - hodiny
кнюпель - joystick
командир - Norton Commander
компилятор – program převádějící textový soubor do binárního kódu
компильнуть – provést kompilaci
контро-брык - Ctrl+Break
конфигеус - soubor config.sys
коран – návod k softwaru
кривой – špatně pracující
крыса - myš
крэк – crack, program na prolomení licenční ochrany
крысодром – podložka pod myš
коврик загаженный – dlouho používaná, znehodnocená podložka pod myš
колобок – kulička v myši
крысовод – kabel od myši

Л

ламер – počítačový analfabet s vysokým sebevědomím
лист – seznam adres pro masové oslovení lidí pomocí e-mailu (от англ. Mailing List)
лазарь – laserová tiskárna
лапа, лапоть – laptop
левый – koupené bez garance
лейба – nálepka, např. na disketě
лента – zařízení pro zápis typu Streamer

лера – balíček programů Nero
леталка – hra simulující létání
лиса - databanka Fox Pro
лич – stahování souborů
личер – člověk, který stahuje nelegální software, ale sám nic neposkytuje
ломиться в сеть – dostat se na síť
ляп - chyba

М

мать – základní deska, motherboard
моник - monitor
момед - modem
мазадоза - MSDOS
мессага - zpráva (od angl.. Message)
мыло - e-mail
метр – 1 Mb
мазерборд - základní deska, motherboard
майнборд - základní deska, motherboard
майнда - základní deska
мозги – operační paměť
маразм – nedostatečná operační paměť..
маздай - OS Windows (od angl. „Must Die")
мацать - používat
мегас – 1 Mb
мейкануть – udělat něco
мелкософт - firma Microsoft
миды – zvukové soubory
можлоб - modem
мудем – špatný modem
мусор - poruchy v telefonní síti

мусогрыз - myš

мылсерв – server pro poštu

мэйло – e-mail

мэйлер – program pro spravování pošty

Н

набить текст – vytvořit textový soubor

наколенник – doma sestavený a používaný počítač

нетоскоп - browser Netscape

насилъник – programátor v jazyku C

начепатать - vytisknout

нетварь – síťové zabezpečení

носки – tabulka znaků ASCII

нота - notebook

напильник – čistící cd-rom

О

обертка - textura

обои – plocha, obrazek na pozadí

оброс – infikován virem

обрушить – porušit něco

обутить – vytvořit systémovou disketu

ОЗУ – operační paměť

окна – MS Windows

ОС,Ось, Оса – operační systém OS/2

отсортировать – zničit, smazat

отлаживать – uvést program do provozu

отлизывать - ladit

оффтопик – diskuze mimo mísu

отформатировать – formátovat disk

отпачить - spravit

П

пага – webová stránka

ПК - PC

путер - počítač

палка - joystick

панаслони́к - firma Panasonic

паук (таракан) – systémový administrátor vulg.

пенек - Pentium

паскудник – programátor v jazyku Pascal

писюк, писишник - PC

прога - program

пассворд - heslo

пастовать – funkce Paste, tj . vložit kopii

педаль - klávesnice

пердаль - klávesnice

перебутить - přebootovat

петух - pentium

питало - zdroj

питало пережрало – vyhořelý zdroj počítače

пласт - disketa

пластосуй – disketová mechanika

плюсить – programovat v jazyce C++

плюхнуть кейку – zmáčknout klávesu na klávesnici

Power'нуть тачку - přebootovat

повиснуть – zaseknout se

подмышка – podložka pod myš

подоконник – program v systému MS Windows

подосиновик – program pracující v OS/2

полуось - OS/2

пол-пуда - 8 Mb operační paměti
полетел – pokazil se
пост – příspěvek na fóru
порезать диск – rozdělit fyzický disk na několik oddílů
портабельный – přenosný počítač
посыпавшийся – zabugovaný disk, s chybami
похерить - oхероховат
поюзанный - použitý
пофиксить баги – opravit chyby
приаттачить – přiložit soubor k e-mailu
привинтить – instalovat něco na počítač
прикладуха - aplikace
прикрутить - přišroubovat
примат – praktický matematik
програзм – uspokojení z programování
прогсы - programy
протереть сканером – oskenovat něco
проц запуганный – pomalý procesor
проц - procesor
пуд, пудовик - 16 Mb operační paměti
пятак – pětipalcový nosič

Р

развалить rozbít, zničit
рама – operační paměť, RAM
рама деревянная – malá operační paměť
рарить – archivovat v programu RAR
рархив – archiv vytvořený programem RAR
расквакаться – hrát hru Quake
ребутнуться - rebootovat
рус'инфицировать – přeložit do ruštiny

реплой – odpověď v poště
рега – registrace na stránce
региться – zaregistrovat se na webu
релиз – konečná verze programu

С

сдохнуть – přestat pracovat
спам – nevyžádaná reklamní pošta
сервак - server
слить – stahovat soubory ze serveru
сапог – systémový programátor
сбросить компьютер – vyčistit operační paměť
сбросить на диск – zapsat na nosič
свалился – přestal fungovat
светофор – externí modem
сексепильный – zuřivý uživatel Excelu
сендануть – poslat něco
сетка - síť Internet
сисадмин – systémový administrátor
слот - slot
смайлик - smile
снюхались – úspěšné propojení modemů
сорриться – omlouvat se
софт - прога
спидить – optimalizovat disk.
ставни – MS Windows
стекла – MS Windows
стеклить – instalovat Windows
стервер - server
сутенер - prowidder
ступор – zásek v programu

стучать форточками – pracovat ve Windowsech
струйник – inkoustová tiskárna

Т

таблица синяя - Norton Commander
топик - téma
тараканы - mikroschémata
таск закилять – přerušit úlohu přes správce úloh
тачка - počítač
телеглюкоотражатель – monitor
тетя Ася - ICQ
тискать клавишу – psát na klávesnici
тонна – 1 Mb
тормозить – zničit operační paměť
тоссировать – připravit poštu k odeslání
трехдюймовка - ALT
турбопаскакаль – programovací jazyk Turbo Pascal
тряпка – podložka pod myš
тюкнуть файл – smazat soubor
танцплощадка - prachovka
тулза - utility
трабла – problém

У

уши – stereo sluchátka
унитаз – koš ve Windowsech
упал – server neodpovídající na dotazy uživatelů
утоптать – zaarchivovat
убить – smazat soubor

Ф

флудить – chatování beze smyslu

файло - soubory

флоп, флоповод – disketová mechanika

фонт - písmo

файл стремный – soubor na streameru

фастухо – program FastEcho

фиксить – opravovat chyby

фокусник – člověk píšící na Foxpro

форточки - OS Windows

ФАК – často kladené otázky (Frequently Asked Questions)

фунциклировать - pracovat

фрама - rastr

фривара – bezplatný software

Х

хэтэмээльщик – člověk ovládající jazyk HTML

хакер – hacker

хомяк – home page

хачить, хакать - hackovat

хозяйство флопперское - objem paměti na floppy discích

хак – program s prolomeným zabezpečením

халат - antivir

халява - Freeware

хард - harddisk

хвостатая - myš

хелпарт – pomoc, blok náповěd

херокс - херох

халва – hra série Half-Life

Ц

цампутер - počítač

цаца - hra

цвет сборки – charakterizuje zemi výroby počítače

Ч

ЧАВО – FAQ (nejčastěji kladené otázky)

ЧМОС – CMOS (technologie pro integrované obvody)

чайник – počítačový analfabet

чатить – neustále chatovat

чепатор - tiskárna

червяк - červ

числогрыз - počítač

чипина - mikroschéma

Ш

шаровары - programy ShareWare

шуршать – vyhledávat něco na discích

шланг – telefonní kabel

шевелиться – velmi pomalu pracovat, zpomalovat

ширинка – sloty pro připojení hardwaru

Э

эвент - uzel

эйв – základní deska

энурез – program na obnovu ztracených dat

экзешник – program s příponou .exe

Ю

юзать - používat

юниксоид – uživatel systému Unix

юзер, юзверь, юзверг - uživatel, user

ютуба (тумба) – YouTube.com

Я

яха - počítač Yamaha

яху - vyhledávač Yahoo.com

яша - vyhledávač Yandex.ru

9. GLOSÁŘ ČESKÝCH SLANGOVÝCH VÝRAZŮ

A

admin - administrátor

ajpina – IP adresa

ajt'ák – pracovník IT

B

bedna – počítač, case počítače

begapovat – zálohovat, od backup

bekapovat - zálohovat, od backup

bezdrát – z angl. Wireless, bezdrátové spojení

brouzdat – surfovat po internetu

bútnout - bootování

C

cédo, cédko - CD médium

četovat – chatovat

D

daunloudovat – stahovat

defoltní – chybové, z angl. default

divko, dývko – DVD médium

dred – diskuzní vlákno

dylítnout – smazat

E

eftépěčko – FTP (file transfer protocol), přenosový protokol, nebo server

elcédéčko – LCD monitor

emajl, emil – E-mail

F

fajl – soubor

fajfina, fifina, fidlina - wifi

femail – e-mail od ženy

fleška, flaška – flash paměť, přenosné paměťové médium

flešárna, flešovka – animace nebo hra v programu flash player

foldrovat – vytvářet adresáře

G

gamesa – počítačová hra

gamesit – hrát počítačové hry

gúglit, gúglovat – hledat ve vyhledávači google

grafárna – grafická karta

giga – 1GB

H

habík – HUB

hadr – harddisk

heknout – obejít zabezpečení programu, či serveru

hekr – hacker

I

ikspéčka – operační program MS Windows XP

imejl – e-mail

integrálka – hardware integrovaný v základní desce (neměnný), např. zvuková karta

J

jabko – zařízení od Apple

jépégéčko – obrázek ve formátu .jpg

jůzr – uživatel

K

kejs – bedna počítače

keška – paměť cache

kleknout – pokazit se

komp, kompl – počítač

koláč – CD médium

krek – **crack** – program pro rozbití protipirátské ochrany

kvíra – SQL - server

L

lama – neschopný uživatel

lanka – lokální síť, LAN

lokál – lokální disk

M

mejl – e-mail

mejlnout – poslat e-mail

modrozub – bluetooth

mrkvošrot , mikrošrot, mikrošit - Microsoft

mekař – uživatel Apple Macintosh

N

naloudit – načíst

not'as – notebook

O

ofis – balík kancelářských programů MS Office

opičí trojčat – Ctrl+Alt+Delete

P

palírna – vypalovací mechanika

paměť'ožrout – program nadměrně zatěžující RAM paměť počítače

pařan – hráč

pédéáčko – zařízení PDA

pédéefko – dokument ve formátu PDF

pétépéčko - program PowerPoint

písíčko – PC

printit - tisknout

procák – procesor

R

Ramka – paměť RAM

S

sajta – webová stránka

sejvnout – uložit

sendnout – poslat

skajpnout – používat program Skype

síťovka – síťová karta

sosat – stahovat

surfovat – prohlížet internet

svičnout – přepnout

T

opičí trojmat - použití kláves Ctrl+Alt+Delete

V

vdolek – CD nebo DVD médium

vokna – MS Windows

vyprintit – vytisknout

vysmahnout – vypálit CD

W

wifka - WIFI

Z

základka – základní deska

zásek, zákys – zamrznutí počítače, nebo chyba

zvukačka – zvuková karta

Ž

železo – počítačový hardware

Anotace

Autor : Hrubý Eduard

Název katedry a fakulty : Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, katedra slavistiky

Název bakalářské diplomové práce : Ruský a český počítačový slang

Název práce v angličtině : Russian and czech computer slang

Vedoucí bakalářské diplomové práce : PhDr. Ladislav Vobořil, Ph.D.

Počet znaků : 70 000

Počet příloh : 2

Počet titulů použité literatury : 24

Klíčová slova : slang, žargon, internet, elektronický jazyk, diskuzní fórum, sociální dialekty, slovo tvorba v ruském slangu, slovo tvorba v českém slangu, komunikace na internetu

Klíčová slova v angličtině : slang, jargon, internet, electronic discourse, forum, social dialects, wordformation of Russian slang, wordformation of Czech slang, internet communication

Charakteristika práce :

Práce se zabývá tématem ruského a českého počítačového slangu, vyskytujícího se v současném elektronickém diskurzu. Je popsán vývoj internetu v obou zemích, prostředí výskytu výrazů, jejich funkce a způsoby tvoření. Praktická část ukazuje konkrétní případy tvoření výrazů obou jazycích a rozdělení výrazů do lexikálně sémantických skupin. V závěru jsou shrnuty výsledky výzkumu. Součástí práce jsou také glosáře v obou jazycích.

Charakteristika práce v angličtině :

This thesis deals with the question of Russian and Czech computer slang that can be found in contemporary electronic discourse. There is described evolution of internet in both countries, background of appliance idioms, their functions and wordformations. In analytic part of this thesis are demonstrated specific examples of wordformation of idioms in both languages and sorting idioms into lexical-semantic groups. In conclusion are summarized results of the research. The integral part of the thesis are also glossaries in both languages.